

W. K. de Bruin

(1871 - 1945)

De enige gegevens die we hebben over Wilhelmus Karel de Bruin zijn dat hij werd geboren in 1871 in Den Haag als zoon van een steendrukker en dat hij Evangelisch Luthers onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs was en later tekenleraar. Hij stierf in 1945.

Waarschijnlijk heeft Ligthart, die De Bruin uit onderwijskringen in Den Haag kende, hem aangetrokken om zijn boeken te illustreren. In de schoolboeken komen de illustraties van De Bruin niet tot hun recht. Hoe mooi de originelen ook zijn, door de reproductie is alles grijs, onduidelijk en onaantrekkelijk geworden. De originelen zijn aquarellen en de reproducties vertonen zo'n grof raster dat er naast de verkleining niets overblijft van het oorspronkelijke. Gelukkig zijn we nu in staat om het werk van W. K. de Bruin in ere te herstellen.

Hij heeft in de projecten van Ligthart een soort voorbereidende rol voor Jetses gespeeld. Zijn manier van tekenen komt overeen met die van Jetses, al mist hij de gave om kinderen uit te beelden. Deze zitten kaarsrecht en stijf in hun omgeving en van enige uitdrukking op de gezichten is geen sprake. De Bruin was een heel verdienstelijk tekenaar en vooral zijn karikaturale pentekeningen zijn de moeite waard, zoals de illustraties bij *Op Rozenhof* door Wagenvoort.

W. K. de Bruin illustreerde de eerste delen van de serie *De Wereld in* van Ligthart en Scheepstra. Zoals deze serie een onderdeel is van het 'bewustwordingsprogramma' zo is binnen de serie ook uitgegaan van een systeem, of zoals de schrijvers het zelf zeggen: '*De Wereld in*, deze titel drukt een beginsel uit. We hebben ons best gedaan, ons aan dit beginsel te houden. Wie de boekjes opmerkzaam leest, zal 't niet ontgaan dat de inhoud der lessen

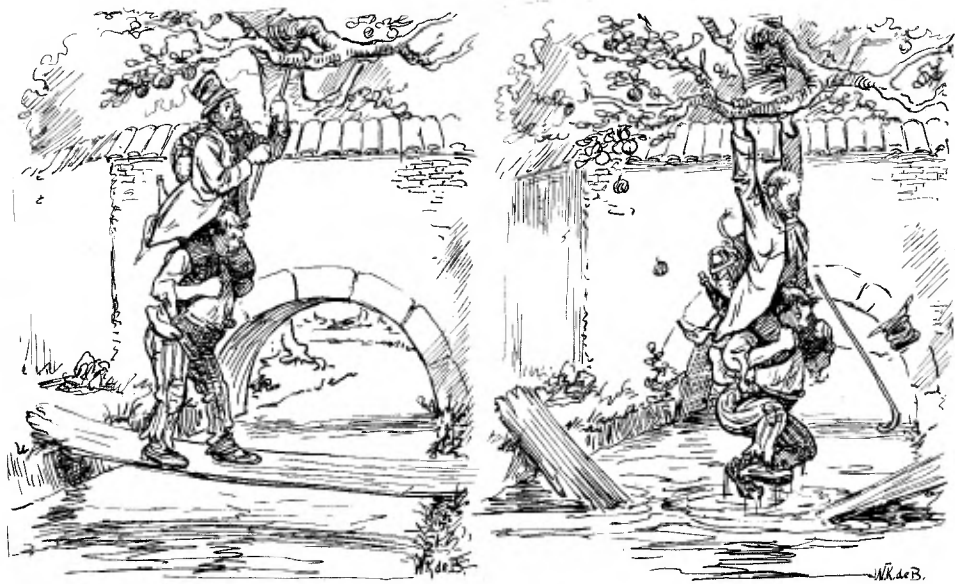
rekening houdt met de tijd van 't jaar. Het eerste, derde, vijfde en zevende lesje der serie zijn bestemd voor de zomer cursus, de overige deeltjes voor 't winter halfjaar. Om de lesjes voor de kinderen aantrekkelijker te maken, handelen ze over dezelfde kinderen, met wie de schooljeugd dus een halfjaar of langer meeleeft. Bijna alle lesjes en versjes en plaatjes der eerste vier deeltjes zijn oorspronkelijk; in de hogere stukjes komen verschillende vrije bewerkingen naar anderen voor, terwijl daarin ook versjes van onze meest gevierde kinderdichters zijn opgenomen. Met Nederlandse toestanden is voortdurend rekening gehouden; we hopen dat de boekjes daardoor een echt Nederlands karakter hebben gekregen.'¹

De eerste druk verscheen in 1898. In de jaren dertig heeft Jetses de serie van nieuwe platen voorzien, al bleven een paar gekleurde platen van De Bruin gehandhaafd. Bij de illustratie voorstellende 'het bezoek van Lize bij Aaltjemoei' uit het vijfde stukje kunnen we De Bruin vergelijken met Jetses. Het kale interieur, waar echte armoe heerst is vervangen door een gezellig proper vertrek. Bij De Bruin ziet de visite er nogal onwennig uit, terwijl bij Jetses Aaltjemoei en Lize een vrolijk gesprekje voeren.

Uit 'De Wereld in' illustratie C. Jetses

Uit 'Op de fiets door Nederland'

Hooftman en Houwen schreven in het voorbericht van *Nederlandsch-Indië* in 1904 dat het leer-leesboek moet helpen om smaak te doen krijgen in andere lectuur dan romannetjes en novelletjes: 'Maar daarvoor is het nodig dat de stof zo behandeld is, dat de leerlingen het boekje met plezier lezen – dat de uitvoering zó is dat ze aantrekt. Wat de laatste eis aangaat, komt de uitgever een woord van dank toe voor de onbekrompen wijze waarop hij dit eerste deeltje van *Nederlandsch-Indië* liet illustreren.'² Het is typerend voor die tijd dat er met geen woord gerept wordt over de illustrator maar wel over het initiatief van de uitgever.

W. K. de Bruin illustreerde *Op de fiets door Nederland*, een serie voor het 'zaakonderwijs', waarin allerlei wetenswaardigheden over onze provincies worden vermeld aan de hand van een fietstocht.

W. K. de Bruin is onmiskenbaar beïnvloed door Hoyneck van Papendrecht. Zijn beste aquarellen zijn die voor *Uit Vroeger Eeuwen*, zoals 'De Prins van Oranje bij Waterloo' en 'Jan Willem Friso bij Malplaquet'. Vooral bij de laatste voorstelling valt er een levendigheid op, die De Bruin alleen maar kan treffen in massale en/of gevechtscènes. (Zie pagina 107).

Sommige leesboeken werden voor de Indonesische kinderen in het maleis gedrukt. Een pagina uit Deenik's *Kembang Setaman* is hierna afgebeeld. We kunnen op pagina 103 zien hoe een schoolklasje inlandse kinderen eruit zag aan het begin van deze eeuw. Bij de serie wandplaten 'Het Volle Leven' is W. K. de Bruin begonnen met het vervaardigen van de platen 'In het Bos' (Zie pagina 104) en 'Bij de Kleimolen' etc.

De Bruin verdient meer erkenning dan hij heeft, vanwege zijn vele goede illustraties voor schoolboeken.

ညောင်တော်စင်္ကြံပျက်ကံကံကံ။ ကံကံကံကံကံကံကံ
ကံကံ။

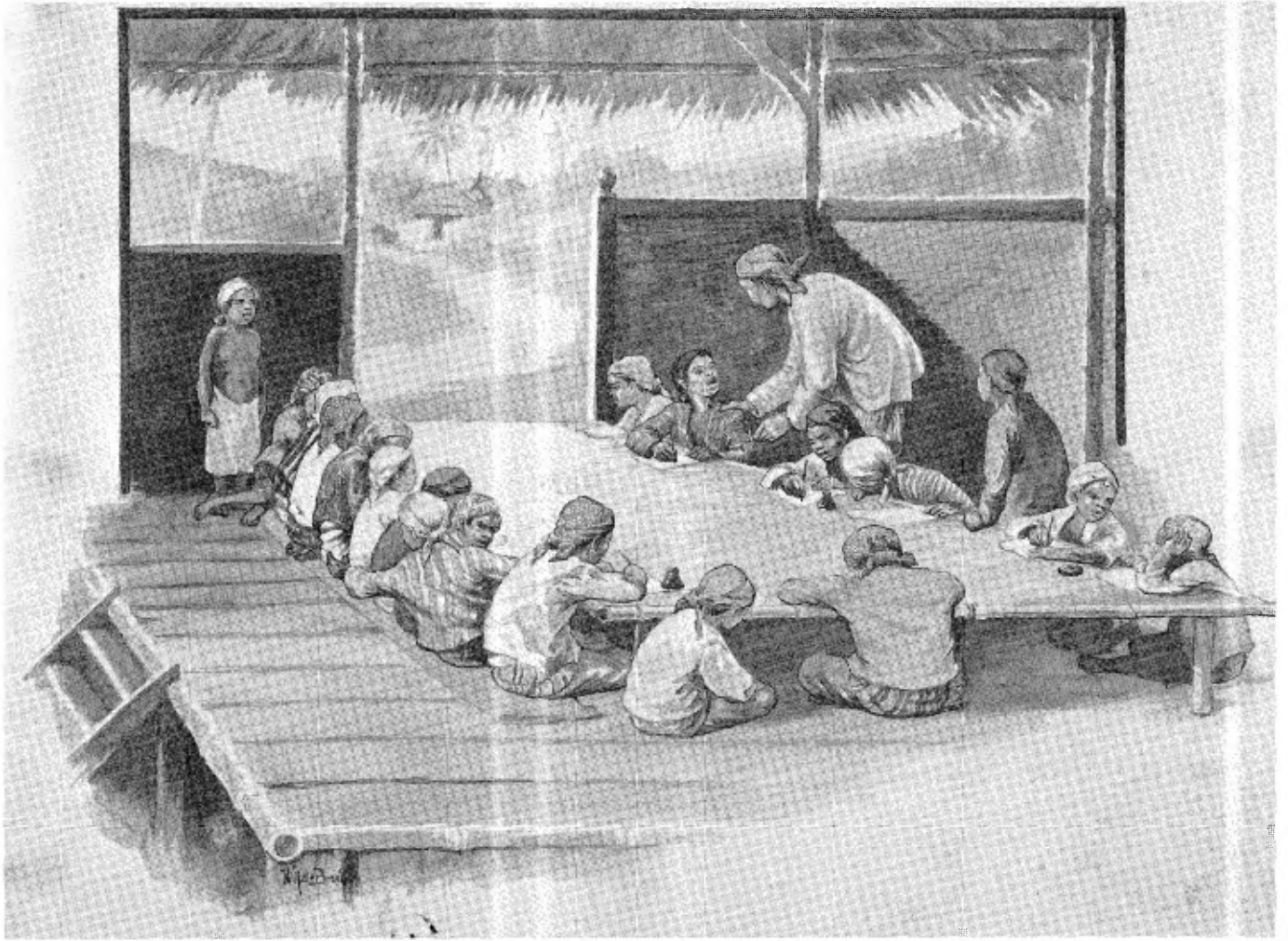
။ ပျက်ကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံ
ကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံ
ကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံ
ကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံ
ကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံ
ကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံ

။ ပျက်ကံကံကံကံကံ

II.

။ ကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံ
ကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံ
ကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံ
ကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံ
ကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံ
ကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံကံ

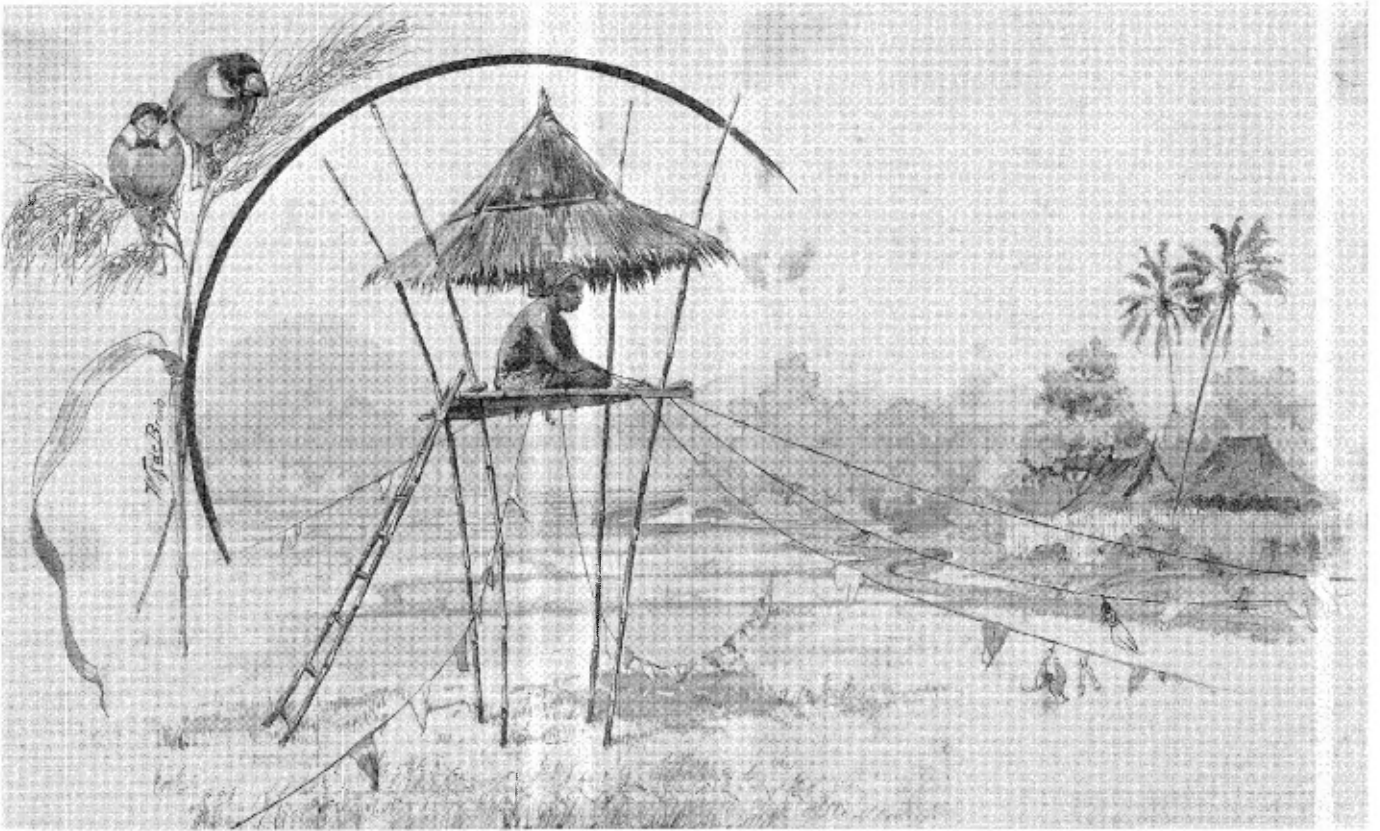

Uit 'Nederlandsch-Indië'

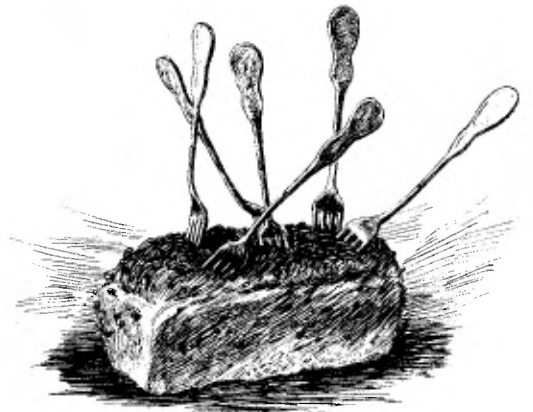

In het Bos, schoolplaat
Onder: uit 'Op de fiets door Nederland'

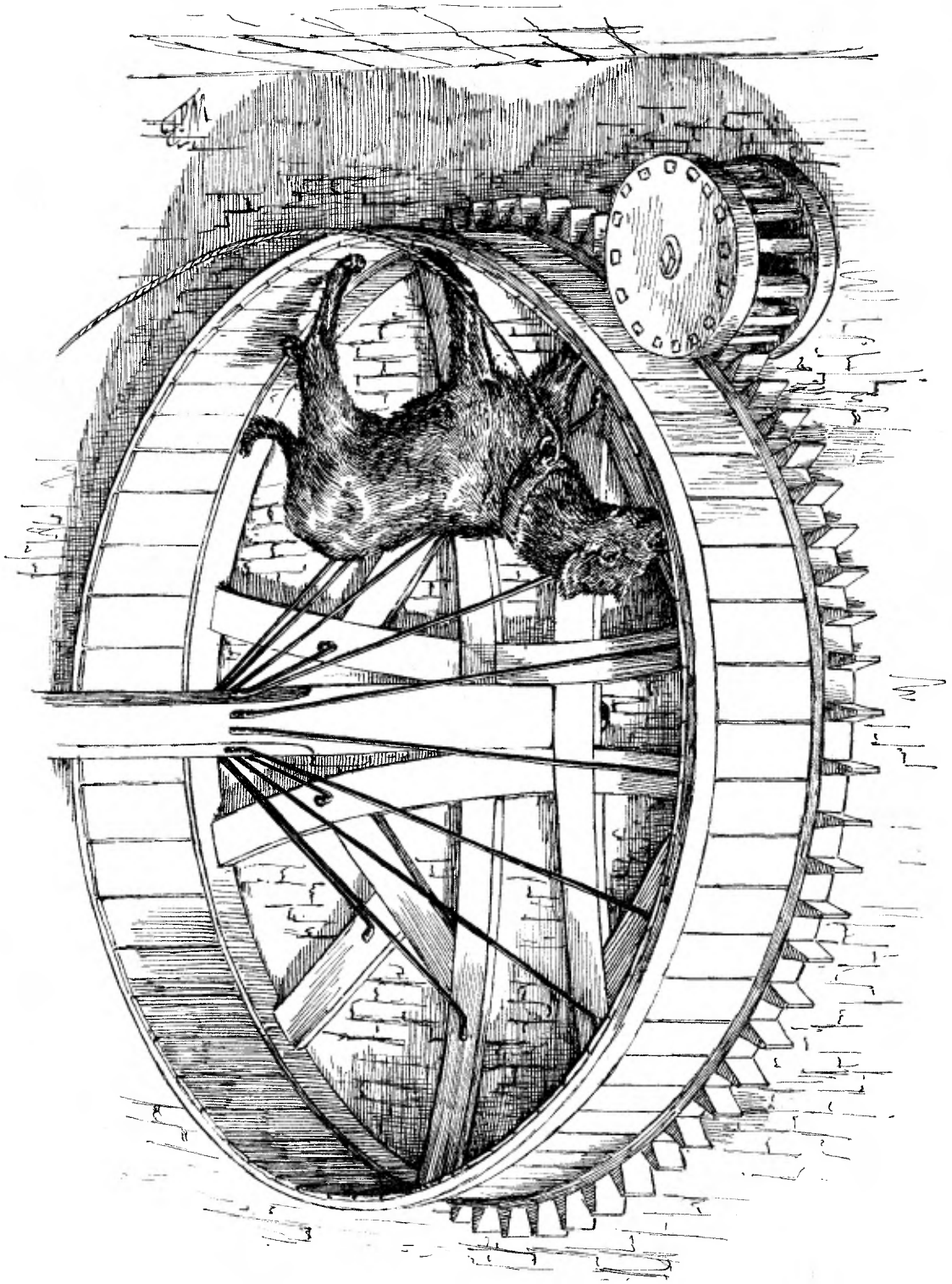

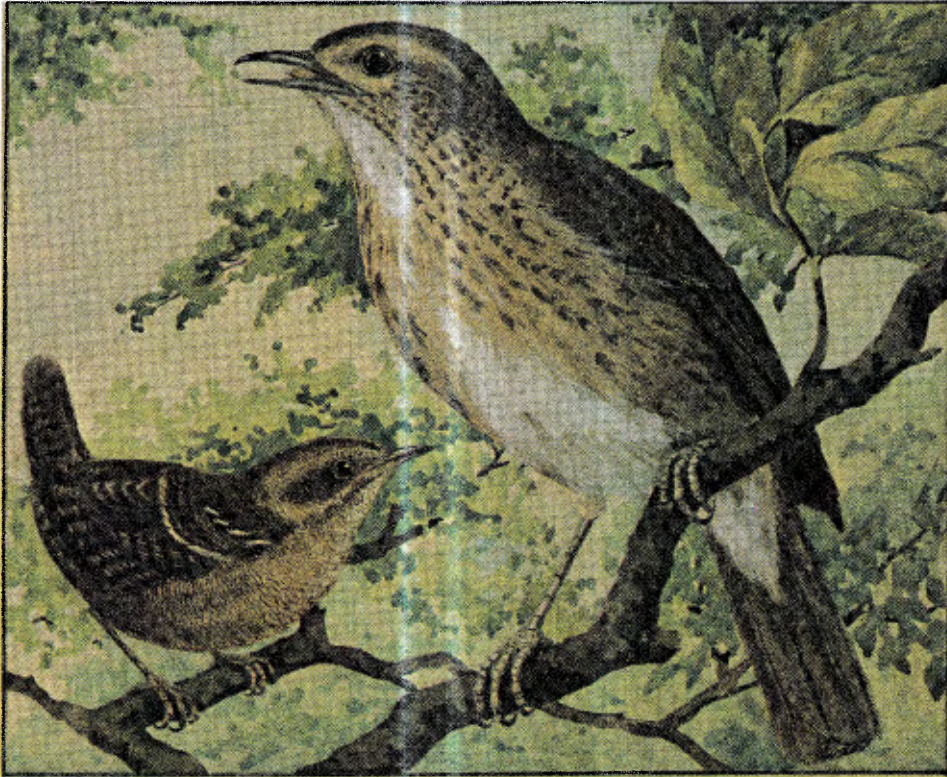

Boven: uit 'Nederlandsch-Indië'
Links en onder: uit 'De Wereld in'

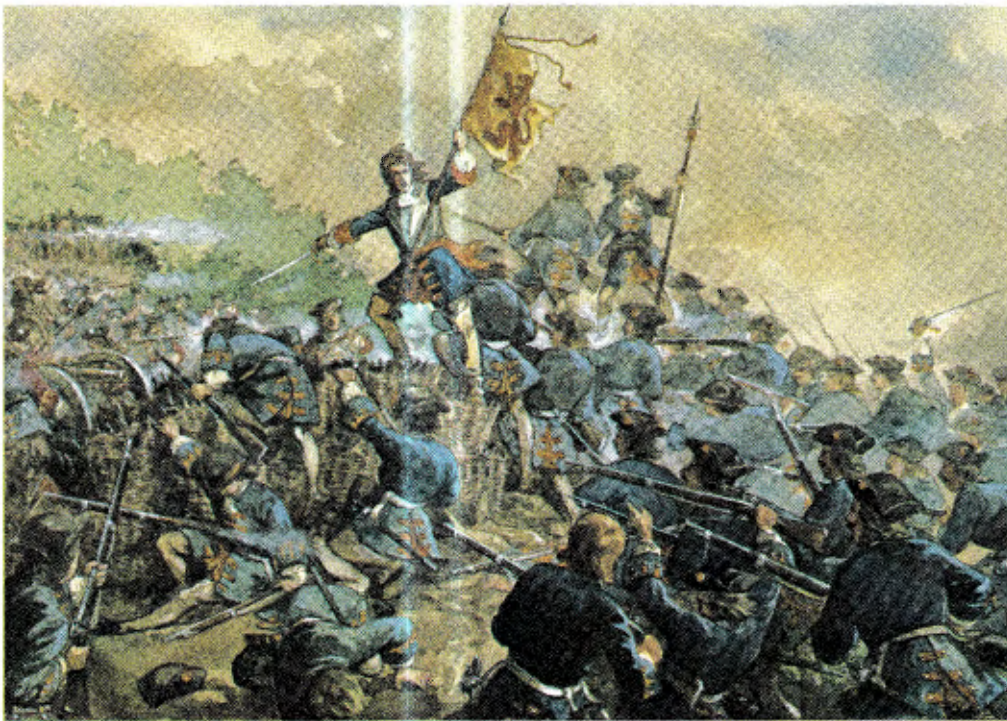

Uit 'Op de fiets door Nederland'

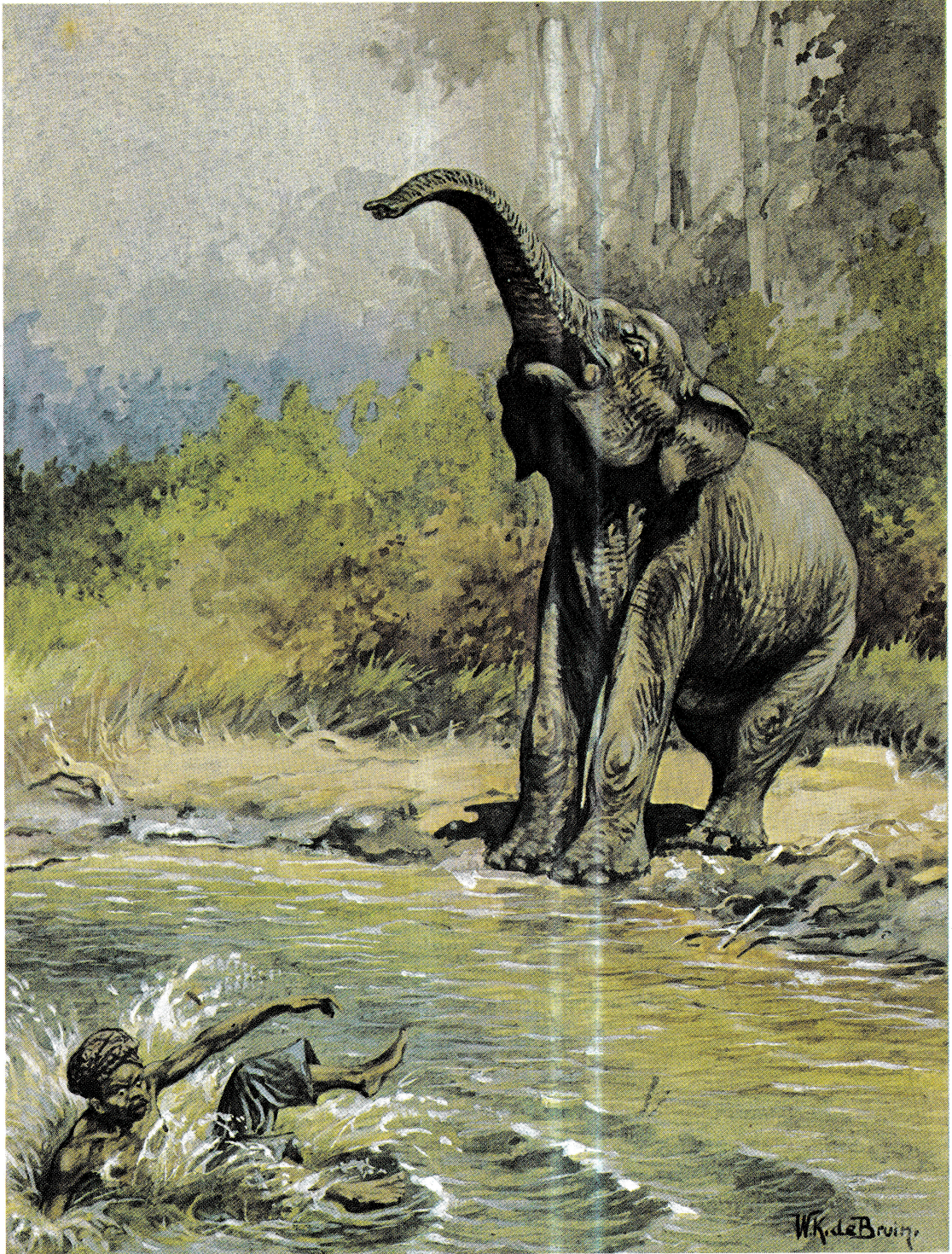

Uit 'Natuurkennis
voor de Volksschool'

Uit 'Uit Vroeger Eeuwen'

Uit 'Nederlandsch-Indië'
Rechts: uit 'Van Vroeger Tijden'

